

The Amazing Meeting 4

De flesta skeptiker känner till James "the amazing" Randi och hans arbete, om inte annat känner man till hans belöning på 1 000 000 dollar till den som kan visa något paranormalt fenomen eller förmåga. Den stiftelse Randi grundat och leder, *James Randi's Educational Foundation* (JREF), har sedan 2003 haft en årlig konferens och den 26-29 januari i år hölls *The Amazing Meeting 4* (TAM4) i Las Vegas.

Som ett extra tillval började konferensen på torsdagen med en workshop om antingen *Information and Misinformation* eller *Information and Desinformation* beroende på vilket program man tittade i; en antagligen oavsiktlig illustration av själva ämnet. Workshopen handlade om hur de sinnesintryck vi människor får alltid behandlas och tolkas beroende av kontext. När man trodde att kometer var omen som förebådade krig avbildades de som svärd och i samma tid som Panama- och Suez-kanalen byggdes såg man kanaler när man betraktade Mars. Chip Denman, en statistiker som Randi ofta samarbetar med, talade också om bättre och sämre sätt att visa mätdata i olika sorters diagram. Vackra diagram är inte alltid informativa och ibland kan det vara bäst att visa data så enkelt som möjligt. Mycket av det som diskuterades byggde på Edward Tuftes arbete. Jamy Ian Swiss som är medförfattare till ett kapitel i Tuftes bok *Visual Explanations* berättade om hur illustrationer använts för att förklara trolleritrick. Swiss är en välkänd illusionist som länge varit engagerad i JREF, han talade också allmänt om hur trolleritrick döljer den genuina processen för att nå ett visst resultat med en artificiell process (magi).

I övrigt bjöd den första dagen på en mottagning och en mycket uppskattad föreställning av Mac King, illusionist och komiker med en egen show i Las Vegas.

Många av konferensdeltagarna kom redan under torsdagen trots att det huvudsakliga programmet startade först på fredagen. Det var naturligt med tanke på hur långt många fått åka för att komma till konferensen. De flesta av deltagarna kom från USA och Kanada men det fanns även de som rest från Europa, Australien och Syd Amerika.

Konferensen startade på fredagsmorgonen med en kort välkomsthälsning från James Randi där han stolt talade om att årets konferens lockat till sig över 800 deltagare och att ingen annan konferens för skeptiker har större andel ungdomar och kvinnliga deltagare.

Den förste talaren var journalisten och författaren Christofer Hitchens som såg ut som om han skulle ha föredragit en något mindre tidig timme. Ämnet för Hitchens föredrag var Thomas Jefferson vilket också är ämnet för hans senaste bok. Jeffersons liv som en slavägare nämndes men huvuddelen av vad Hitchens sa handlade om separationen mellan kyrka och stat. Som många andra talare också kom att nämna, tog han upp hur en del vill ge samma tid åt s.k. intelligent design som åt evolution i skolorna. Han jämförde också möjligheterna för en ateist att bli president under Jeffersons tid och idag. Det var ett mycket bra öppningsanförande för en konferens med temat *Science in Politics and the Politics of Science*.

Nästa talare Michael Shermer utgivare av *Sceptic Magazine*, hade en något annorlunda vinkling där han försökte få fram den spirituella eller andliga dimensionen av att vara skeptiker. På liknande sätt som han tidigare diskuterat hur moraliska förhållningsregler kan motiveras utifrån vad som gynnar individen så väl som gruppen, försökte han förklara hur livet kan få mening utan att hänvisa till något gudomligt ingripande. Föredraget var inte i nivå med vad han brukar prestera.

Årets huvudtalare var Professor Murray Gell-Mann som inte sa något om sin upptäckt av kvarkarna utan pratade om sina erfarenheter av att vara rådgivare i Washington åt ett antal olika presidenter. Han gav en något mera positiv bild av arbetet under Nixon än vad man kunde förvänta sig och poängterade att vetenskapliga råd inte får vara en fråga om personlig uppfattning. Annat som nämndes var hur den globala uppvärmningen identifierades som ett

problem redan på 70-talet och hur mindre projekt har en tendens att offras för att lyckas genomföra de större. Under Reagans presidentperiod stod vetenskapliga fakta tillbaka för den politiska viljan och Gell-Mann hade några skräckhistorier att berätta om vissa politikernas insikt i och inställning till vetenskap.

Stanley Krippner är parapsykolog och av Randi beskriven som ärlig men naiv. Vad han talade om hade dock inget med det övernaturliga att göra på annat sätt än att visa på faran med att ignorera vetenskapliga rön, i detta fall vad det gäller AIDS. Utbildning är ett svårt problem och inte bara i tredje världen utan även i USA, där staten idag riktar sitt stöd till organisationer som förespråkar avhållsamhet och som **inte** förespråkar användandet av kondom. Det gäller även stöd till andra länder där Brasilien som avstått från att ta emot pengar från USA med medföljande krav att inte förespråka säker sex, har bättre kontroll på AIDS än sina grannländer. Även katolska kyrkan ignorerar vetenskapliga rön och förnekar nyttan av att använda kondom. I dessa fall är det negativa effekter av en institutionaliserad religion som visar sig. Även den svåra situationen i Syd Afrika och politikernas ansvar för den nämndes.

Randi talade själv och började med att berätta lite om sina äventyr. När Randi och några andra på uppdrag av Nature åkte till Frankrike för att undersöka Bennevistas positiva resultat gällande homeopati blev de kontaktade av några män som förklarade att det inte gick att kritisera en så framstående forskare hur som helst. De fick också se en del mycket konstiga saker i Bennevistas laboratorium, även om det kan vara fel att kalla det så då han tydligen aldrig satte sin fot där. En assistent som just räknat antalet "träffar" för ett prov noterade att det var ett alldeles för högt tal för ett kontrollprov, vilket hon visste att det var, och räknade om för att få en lägre siffra.

Randi berättade också om hur en kvinna en gång kommit fram till honom och berättat att hon kommit på vad hans problem var. Hon menade att han vara "*over obsessed with reality*" något som Randi bara kunde hålla med om.

Med sig upp på scen hade Randi astronauten Ed Lu vilken deltagare från TAM3 kände igen som assistent vid det första trolleritricket i rymden. Lu berättade en del om nyttan med rymdforskning och den politiska viljan bakom satsningen på att få ut människor i rymden. Han nämnde också vikten av att inte tro att något är självklart utan att alltid studera data. Hade man inte varit övertygade om att man visste att lite isolering inte kunde skada vingen på en rymdfärja skulle kanske katastrofen med Columbia aldrig ha ägt rum.

Som avslutning fick man sedan se James Randi levitera Ed Lu.

Efter James Randi kom Penn Jillette, ena halvan av magiker/komiker duon Penn & Teller, upp på scen för att svara på frågor. De flesta frågor rörde tv-serien *Bullshit* och vilka ämnen som skulle behandlas i nästa säsong. Andra frågor som ställdes var hur Penn & Teller gör sitt berömda *bullet catch* trick och vilket som är Penns dotters mellannamn (Crimefighter).

Den sista talaren för dagen var Nadine Strossen från *American Civil Liberties Union* (ACLU). Strossen var noga med att poängtera att det inte är någon större skillnad mellan demokrater och republikaner när det gäller synen på vetenskap eller separationen mellan kyrka och stat idag. Hon gjorde också en jämförelse mellan den starkt troende Jimmy Carter och George W Bush och skillnaden i deras syn på separation mellan kyrka och stat för att poängtera att bara för att presidenten är religiös behöver inte gränsen mellan religion och politik suddas ut på ett sådant sätt som skett under Bush. Ett område där politiska beslut inte följt vetenskapliga rön är abortfrågan där de som är mot abort också är emot sexualundervisning och preventivmedel, trots att det visat sig mycket effektivare än program för avhållsamhet. Andra frågor som nämndes var eutanasi och marijuana för medicinskt bruk.

Strossen poängterade att det centrala för att påverka politiska beslut verkar vara bra PR och inte kunskap. När det gäller intelligent design (ID) påpekade hon hur det allmänna stödet för ID ökat med tiden medan det vetenskapliga stödet konstant minskat. En annan fara hon

såg var hur olika subkulturers krav på att inte bli kränkta kan leda till censur av Internet. Redan nu är självcensuren stor hos dem som sänder tv eller radio av rädsla för böter. Det har gått så långt att medicinska program om bröstcancer inte sänts av rädsla för att förnärma någon. Efter att slutligen kritisera de nya lagar som infördes efter den 11 september för att vara onödiga och överksamma, tackades hon av publiken med stående ovationer.

Dagen avslutades med en paneldiskussion med samma tema som konferensen. Diskussionen kom inte enbart att handla om politik och vetenskap utan även om medias roll. Att politiker ibland kan missbruka eller ignorera vetenskap kan ha att göra med medias allt större "opartiskhet" i sin rapportering av vetenskap. Istället för att rapportera det som är konsensus uppfattningen ger media idag lika tid till alla teorier, möjliga så väl som omöjliga, utan att ta ställning. Shermer redogjorde också för hur den politiska kontrollen över vetenskapen är ett relativt nytt fenomen som kommit med att allt större resurser krävs för att bedriva vetenskap. Under 1800-talet kunde förmögna personer själva finansiera mycket av sin forskning och politikernas kontroll över medlen var mindre.

För de som hade råd att betala fanns en möjlighet till att äta middag med några av konferensens gäster och James Randi, vid en *fundraising* middag. Övriga fick stå ut med varandras sällskap och spred ut sig bland olika restauranger i Las Vegas. Den sociala kontakten med andra likasinnade är en viktig anledning till varför TAM blivit så populärt. Det finns flera som lärt känna varandra tidigare över Internet och ser TAM som en möjlighet att äntligen träffa personer de redan känner. Det finns också många möjligheter att lära känna nya människor över lunch eller fikapausar.

Lördagens förste talare var Richard Wiseman psykolog och magiker. Han talade både om hur man skulle kunna få fler intresserade av vetenskap och om olika illusioner. Wiseman menade att det är viktigare att poängtera det spännande och det intressanta med vetenskap än att som skeptiker enbart försöka peka ut vad folk inte ska tro på. Med sin genomgång av olika illusioner visade han hur det kan vara spännande att lära sig om hur vi lurar oss själv. Det är just därför att vi som människor är så bra på att lura oss själva och inte ser saker objektivt, som vi behöver vetenskap. Vetenskap är ett sätt att lära sig om världen så att man undviker förutfattade meningar och självbedrägeri. Att lära sig hur lätt man kan bli lurad kan i sig vara ett nöje.

Wiseman visade ett exempel där försökspersoner bads att fylla i en blankett och personen som ska ge dem blanketten böjer sig ner bakom ett skrivbord och en annan person kommer upp med blanketten, väldigt få personer i experimentet lade märke till att de helt plötsligt hade en annan människa framför sig. Medan det visades med videoprojektor gick Wiseman av scenen för en kort stund och Phil Plait (astronom och även han talare på konferensen, dessutom inte helt olik Wiseman) kom in istället. Det tog för vissa i publiken rätt lång tid att inse vad som hade hänt.

Wiseman berättade också om den vetenskapsföreställning han gör tillsammans med Simon Singh för att visa att vetenskap kan vara underhållande. Att demonstrera vetenskap från teaterscenen var vanligt förr i tiden men mera ovanligt idag.

Med näste talare kom konferensen återigen att ta en mera filosofisk inriktning Daniel Dennett är filosof och har funderat kring religionens evolution. Under antagandet att religion är en meme (Dawkins koncept för en bit av information som replikeras och muteras så att den kan sägas ha en evolutionär utveckling.) har han försökt se vad religion har för framtid i samhället. Hans liknande av religion med parasiter kanske inte är lika uppskattad som när han liknar religion med språk och musik, som han också ser som biologiska fenomen som lärt sig leva tillsammans med människan i ömsesidigt beroende.

Dennett kunde se fem olika utvecklingar av religion, antingen kan upplysningen vara över och religionen kommer att bli viktigast. Eller är all religion i sina dödsryckningar och kommer

att försvinna. Religiösa grupperingar kan omvandlas till en sorts subkulturer där övertygelsen, själva tron, inte längre är viktigast. Eller så kan religion få samma status som rökning, något personligt som inte är viktigt för andra. Som ett sista alternativ hade han domedagens infinnande. Han fick frågan från publiken om det inte var möjligt att situationen skulle fortsätta som den var men han ansåg inte att Status Quo var stabilt.

Carolyn Porco jobbar på NASA, närmare bestämt med Cassini projektet för att utforska Saturnus. Porco höll sig inte enbart till konferensens tema utan hade mycket fantastiskt att berätta om Saturnus och flera otroliga bilder att visa. När det gällde politiken bakom utforskandet av rymden tvekade hon inte om att det var kampen mellan USA och Sovjet som gett de stora resurserna. Den kampen innebar också en viss militär inblandning i projekten. Det finns vetenskapliga motiv för att utforska solsystemet och Saturnus. Men finansieringen är ett problem, troligen kommer det att innebära mera internationellt samarbete. Däremot är planerna från president Bush med bemannade stationer på Mars inte lika väl vetenskapligt motiverade.

Adam Savage, Jamie Hyneman och Kari Byron från *Discovery Channels* populära tv-program *Mythbusters* berättade om hur de går tillväga när de skapar sitt program som testar moderna myter. De intervjuades av Penn Jillette och fick också svara på hur de kom att bli involverade i programmet och på vilket sätt det får ungdomar intresserade av vetenskap. Att ingen som är i programmet har någon formel vetenskaplig utbildning tror de är en fördel. Istället för att ha någon i vit rock som säger att ”det blev precis det förväntade resultatet” så är allt ett enda stort experiment och det är viktigt att publiken får se att allt inte alltid fungerar. Samtidigt finns det ingen möjlighet i programmet att fuska med resultaten. Man är helt enkelt tvungna att få resultat för varje myt man undersöker. De passade också på att visa en del klipp från sitt program som inte visats tidigare som exempel på att allt inte alltid går som man tänkt sig.

Intervjun med *Mythbusters* var rätt underhållande och nästa talare fortsatte i samma spår. Ståupp-komikern Paul Provenca är aktuell med sin film *The Aristocrats* där flera berömda personer berättar sin egen version av ett och samma skämt. Han framträdde med en monolog som huvudsakligen fokuserade på religion men även hade en del politiskt material inbakat. Det handlade mera om ateism och om hur svårt det är att vara ateist i Amerika än om vetenskapligt prövbara påståenden. Men som en duktig komiker fick han publiken till att skratta.

Nästa talare var mera seriös, Ellen Johnson är ledare för *American Atheists* den ateistiska organisation som startades utav Madalyn Murray O’Hair. Johnson pratade om O’Hairs kamp för att få till en separation mellan kyrka och stat och att bygga upp en bred ateistisk rörelse. Föredraget var huvudsakligen biografiskt men beskrev även vad organisationen gör idag och hur det är att leva som ateist i USA.

Som inledning till paneldiskussionen med temat ”Kan en skeptiker tro på Gud?” vilken avslutade dagen, höll Hal Bidlack en redogörelse för sin ståndpunkt i frågan. Bidlacks argument för att det är möjligt byggde på att människor inte alltid är rationella varelser. Med en gripande redogörelse för sina erfarenheter, från att ha varit i Pentagon den 11 september till att ha förlorat sin fru i cancer hade han många emotionella argument för att en tro på något övernaturligt inte alltid är förkastligt. Han var dock noga med att sätta gränser för vad hans tro innebär. Om det man tror på ligger utanför det vetenskapligt mätbara och om man inte t.ex. förlitar sig på mirakler istället för modern sjukvård såg Bidlack inga problem med att vara såväl troende som skeptiker. Han uppmanade också till att bland skeptiker fokusera på det som förenar, en önskan om att sprida förståelse för vetenskap, hellre än det som skiljer troende, agnostiker och ateister från varandra.

Jamy Ian Swiss som ledde paneldiskussionen förvånade kanske många med att i sin inledning bestämt hävda att det var fullt möjligt att vara troende och skeptiker. Av de nio

deltagarna i panelen var det enbart Hal Bidlack som inte var ateist. Av de övriga i panelen verkade även de anse att skepticism handlar om prövbara påståenden och i det avseende en religion inte har några sådana är den förenlig med skepticism. Ellen Johnson ställde sig även frågande till varför hon överhuvudtaget fanns med i panelen, eftersom hon ansåg skepticism och ateism vara två helt skilda frågor. Det påpekades att viss religion kan fungera som ”vaccination” mot mera New Age relaterade föreställningar och att det finns möjligheter att leva i en religiös kultur, t.ex. att fira jul, utan att ha en religiös övertygelse. Michael Shermer ville se ett ändrat förhållningssätt till skepticism där man ser det mera som ett verb, att man kan använda ett skeptiskt tänkande i en viss situation, än som ett substantiv där personer delas in i fack beroende på om de räknas som skeptiker eller ej.

Lördagskvällen gav möjlighet till fria aktiviteter, vilket inte är svårt att hitta i Las Vegas. Många från Internet forumet träffades för en fest där även Michael Shermer, Richard Wiseman, Phil Plait och Murray Gell-Mann deltog. Inte heller i år vann Sverige den chokladtävling där deltagare från olika länder försöker försvara sitt lands heder och ära.

Söndagen var den sista dagen för konferensen. För att alla långväga gäster skulle hinna hem innan måndagen avslutades konferensen lite efter middagstid. Större delen av tiden ägnades åt presentationer av olika artiklar i två parallella grupper. Först fick dock Phil Plait möjlighet att berätta om astronomiska argument mot ung-jord hypotesen. Att det är få som tror att jorden är 6 000 eller 10 000 år är inget skäl att inte förklara varför så inte är fallet, vilket Plait gjorde utifrån vad vi vet om universums ålder. Plait påpekade också att ofta kan dåligt formulerade undersökningar fungera som propaganda för de grupper som inte accepterar evolutionsteorin. Väldigt många svara nej på frågan om de tror att evolutionsteorin har svaren på alla frågor. Alla svar i evolutionspusslet finns inte och det är därför forskning fortfarande bedrivs, men det betyder inte att evolutionsteorin inte är riktig. Från dåligt formulerade undersökningar kan det därför framstå som om kreationisternas ståndpunkt stöds av många fler än vad som egentligen är fallet.

I mitt tycke var en del av presentationerna den sista dagen intressantare än en del av de längre föredragen som hållits tidigare. De längre gemensamma föredragen hade en tendens att vara mera filosofiska än de kortare presentationerna som var mera inriktade på praktiska undersökningar av tveksamma fenomen.

I den ena gruppen av presentationer handlade den första om en bedragerska vid namn Kaz som genom att utge sig för att ha överlevt attacken på *World Trade Center* lurade till sig pengar. Robert Lancaster berättade om hur han genom att skapa en hemsida lyckats både samla information om denna bedragerska samt varna andra för henne.

David E. Thomas redogjorde för hur Bibel koden, där man hittar meddelanden och förutsägelser om framtiden genom att plocka ut bokstäver med visst mellanrum, fungerar med vilken text som helst; eller kanske mera korrekt inte fungerar med någon text.

När det gäller UFO och närkontakter med rymdvarer framförde Frederick V. Malmstrom teorin att vi huvudsakligen ”ser” oss själva eftersom de flesta utomjordingar rapporteras vara humanoider. Han redogjorde också för hur man genom att analysera hur ett spädbarn kan förväntas se ett ansikte innan synen utvecklats fått fram bilder som i hög grad liknar de beskrivningar av utomjordingar som finns.

Så kallade ”*Psychic Detectives*” är populära inte minst från TV och Benjamin Radford redogjorde för deras resultat, vilket huvudsakligen var en avsaknad av resultat. Hur så många medium kan hävda att de hjälper polisen hitta kroppar när det inte finns några sådana resultat, inte ett fall, är ett verkligt mysterium.

Ett problem med modern vetenskap är att för den teknologiskt okunnige kan beskrivningar av fungerande teknologi låta mycket lik de beskrivningar som ges av lurendrejare när det

gäller fantasiprodukter. Daniel Samber försökte ge några enkla riktlinjer för hur man ska kunna skilja mellan fungerande teknologi och *Technological BS*.

Jordbävningar är något många människor fruktar och Ray Beiersdorfer pratade om en del av de pseudovetenskapliga metoder för att förutsäga jordbävningar som finns. De kan enkelt sammanfattas med att de inte fungerar. Att kunna förutsäga jordbävningar är givetvis något man hoppas kunna göra men för tillfället är det mest efterskalv som man har någon möjlighet att förutse.

Den andra gruppen av presentationer innehöll titlarna:

A Plague of Scepticism: Start Your Own Investigations Group!

Science, Race and Politics

The Supernatural and the Movies

The Sexy Sceptic: Marketing Critical Thinking for a New Generation

A Sceptical View of Cholesterol Phobia

The 1994 Dietary Supplements Health Education Act (DSHEA)

Hela konferensen avslutades med ett kort anförande av James Randi där han tackade så väl alla gäster som talare, samt riktade ett stort tack till alla de som hjälpt till bakom kulisserna med att få allt att fungera.

Antalet deltagare på konferensen har konstant ökat år från år så det är uppenbart att JREF lyckats nå ut till människor. Det är också uppenbart när man ser vilka som besöker TAM att de lyckats nå ut till många olika sorters människor. Visserligen är huvuddelen av deltagarna vita medelklass amerikaner men det är inte enbart akademiker och enbart män som besöker TAM. Det finns säkert många viktiga saker att lära sig från vad JREF gör för att uppskattas av så många icke-akademiker. Min gissning är att man lyckat visa att vetenskap och kritiskt tänkande är roligt, att det inte alls handlar om att vara negativ och en nejsägare utan att vara öppen för att se världen som den är. Sedan skadar det inte med ett och annat trolleritrick bland föredragen.

Per Johan Råsmark